

**1η Επιστημονική Διημερίδα για τον Κηφισό:
“Ολοκληρωμένη Προσέγγιση στα Προβλήματα του Κηφισού”**

Αθήνα, 13 - 14 Μαρτίου 2008

Ο Κηφισός μέσα από Τεκμήρια του Παρελθόντος

Ζαρκαδούλας Νίκος, Τοπογράφος Μηχ/κος

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ανατολικής Αττικής
Φορέας Διαχείρισης και Ανάπλασης του ποταμού Κηφισού Αττικής και των
Παραχειμάρρων

Τέλη 19^{ου} Αιώνα

Σοβαρό Πλημμυρικό Συμβάν στον Κηφισό - Πρώτα Έργα

Κατα μίαν μεγάλην νεροποντήν, τον Νοέμβριον του 1896, την ημέραν του Αγίου Φιλλίπου, τα νερά που έφερον ο Ιλισσός και ο Κηφισός, μη έχοντα ακόμη απορροήν προς την θάλασσαν, παρά μόνον δια της επιφανείας του εδάφους, από του Ταύρου και πέραν, κατεπλημμύρησαν τας εκτάσεις Μοσχάτου και Ρέντη. Εκτός δε των υλικών ζημιών, τας οποίας επέφερεν η πλημμύρα εκείνη εις καταρεύσεις σπιτιών, καταστροφήν φυτειών και πνιγμόν ζώων, είχε και 17 ανθρώπινα θύματα. Απεφασίσθη τότε και επραγματοποιήθη κατά τα δύο επόμενα έτη, επί τη βάσει μελετών του Άγγελου Γκίνη, η κατασκευή αντιστοιχών κτιστών τάφρων, δια την παροχέτευσιν των δύο χειμάρρων εις την Φαληρικήν ακτήν του Σαρωνικού.

Κώστα Η. Μπίρη, "Αι Αθήναι", Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα

Τέλη 19^{ου} - Αρχές 20^{ου} Αιώνα
Τρεις Γέφυρες – Η κοίτη του Κηφισού

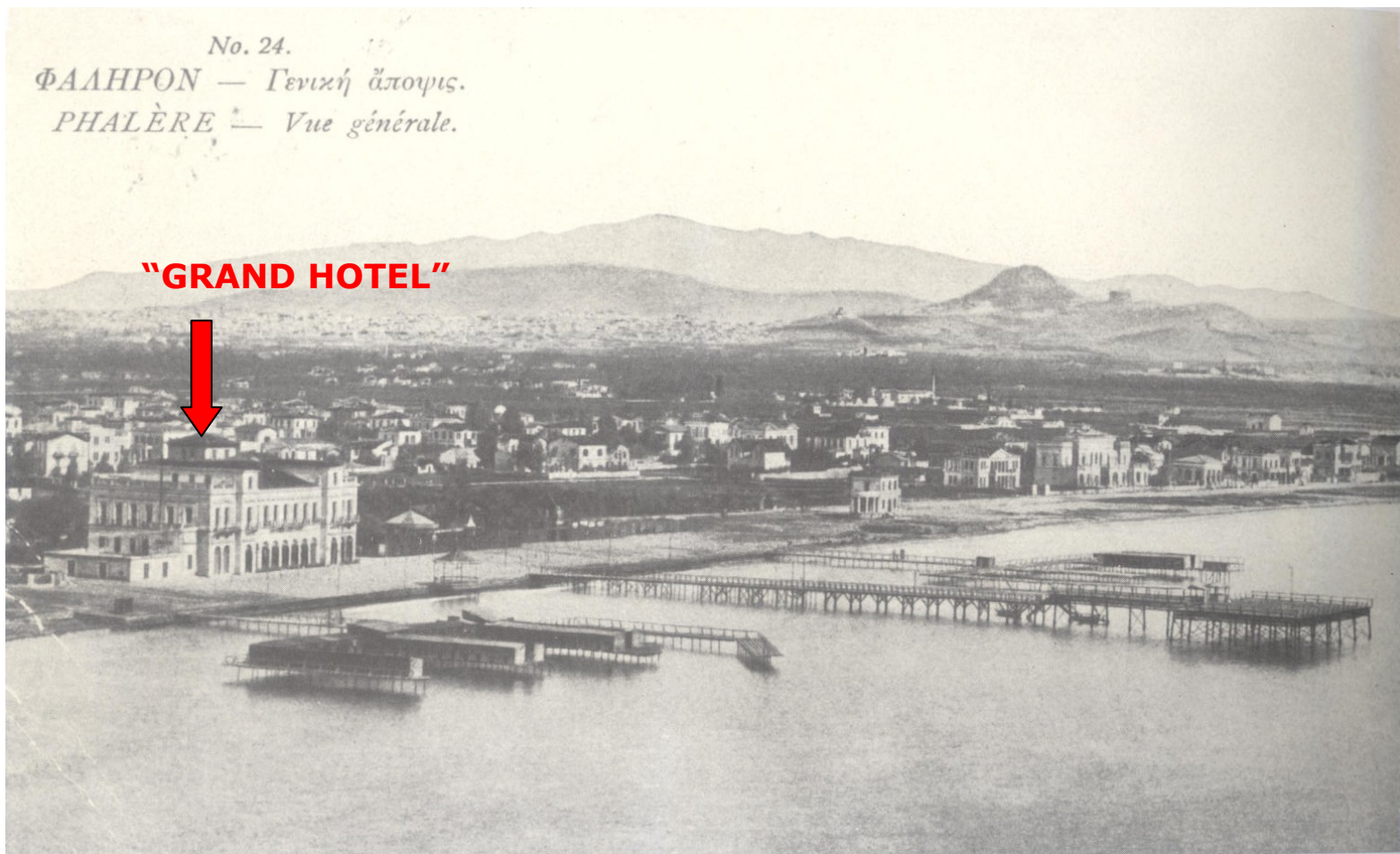
Κ. Αρσένη, Η Αθήνα του Μεσοπολέμου μέσα από τις φωτογραφίες του Π. Πούλιδη,
Έκδοση ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΑΘΗΝΑ, 2004

Τέλη 19^{ου} - Αρχές του 20^{ου} Αιώνα
Οι περιοχές εκατέρωθεν του Κηφισού Ελάχιστα Ανεπτυγμένες

**Συλλογή Hurbert Pernot, Νεοελληνικό Ινστιτούτο της Σορβόνης
ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Φωτογραφίες 1898 – 1913, Εκδόσεις ΟΛΚΟΣ**

Αρχές 20^{ου} Αιώνα – Μικρασιατική Καταστροφή
Οι περιοχές ανάμεσα σε Αθήνα και Ν. Φάληρο αρχίζουν να αναπτύσσονται

**Θανάσης Παπαιωάννου, Ενθύμιον Αθηνών,
Η Αθήνα, Ο Πειραιάς και τα Προάστια στις αρχές του αιώνα μας, Εκδόσεις ΓΝΩΣΗ**

Αρχές 20^{ου} Αιώνα – Μικρασιατική Καταστροφή
Οι περιοχές ανάμεσα σε Αθήνα και Ν. Φάληρο - 10 χρόνια μετά

**Θανάσης Παπαιωάννου, Ενθύμιον Αθηνών,
Η Αθήνα, Ο Πειραιάς και τα Προάστια στις αρχές του αιώνα μας, Εκδόσεις ΓΝΩΣΗ**

Μικρασιατική Καταστροφή: Η Αττική υποδέχεται τους πρόσφυγες
Στα χρόνια που ακολουθούν, 4 σοβαρές πλημμύρες στον Κηφισό
(21/02/1930, 26/10/1930, 02/12/1933 και 22/11/1934)

...Εις πλείστα σημεία του Πειραιώς, της Κοκκινιάς και άλλων συνοικισμών εσημειώθησαν πλημμύραι. Η μεγαλειτέρα καταστροφή εσημειώθη εις τον συνοικισμόν Αγίου Ελευθερίου εις το Νέον Φάληρον, εις το Μοσχάτον, εις τον Άγιον Ιωάννην και εις τα Γλυκά Νερά μεταξύ Τζιτζιφιών και Μοσχάτου. Ο Κηφισός υπερεξεχείλισε και κατέκλυσε τα πέριξ. Τα ύδατα εις το Νέον Φάληρο μετά το ξενοδοχείον "Ακταίον" είχαν ανυψωθή την εσπέραν εις ένα μέτρον και εις το Μοσχάτον εις δύο μέτρα. Οι κάτοικοι του Μοσχάτου απεκλείσθησαν και ανήλθον εις τας στέγας των οικιών των. Η κυκλοφορία των αυτοκινήτων κατέστη αδύνατος. Λόγω της υπερχειλίσεως του Κηφισού διεκόπη και η λειτουργία του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου Αθηνών – Πειραιώς από της 6ης μ.μ. Επίσης είχε διακοπή η συγκοινωνία Τζιτζιφιών – Νέου Φαλήρου. Η παραλιακή λεωφόρος Φαλήρου είχε κατέστη αδιάβατος.

Εφημερίδα "Ελεύθερον Βήμα, 23 Νοεμβρίου 1934

Δεκέμβριος 1934
“Πλημμύρα”, Μάρκος Βαμβακάρης

Με τη φετινή πλημμύρα
όρη και βουνά επήρα
είδα μάνα να φωνάζει
και βαριά ν’ αναστενάζει
(μάνα)

“Το μωρό το μικρό το παιδί μου
σώσε μού το και παρ’ τη ζωή μου”

Έπεσα για να το σώσω
κόντεψα να μη γλυτώσω
με παρέσυρε το ρεμα
μάνα μου δεν είναι ψέμα

Μες στο ρέμα κολυμπούσα
να το σώσω δεν μπορούσα

Μόλις βγήκα στη στεριά
δυο παιδιά και μια γριά
σ’ ένα δέντρο ανεβασμένοι
εγλύτωσαν οι καημένοι.

Περιστέρι και Μοσχάτο
τα΄ καν όλα άνω κάτω
Καμίνας και Αγιά Σωτήρα
τα ‘πνιξ’ όλα η πλημμύρα.

**“Πλημμύρα”, Ζειμπέκικο, Μ.
Βαμβακάρης, εκτέλεση Μάρκος και
Μαρίτσα Πανδρά, δίσκος 78
στροφών Columbia, Δεκέμβριος
1934
(Από το αρχείο του Σπ. Παπαιωάννου)**

Αρχές του 1937
Έναρξη Αντιπλημμυρικών Έργων

Αρχίζουν κατ' αρχάς τα έργα εκσκαφής του Κηφισού, σκοπός των οποίων είναι η απαλλαγή πέντε από τα κυριότερα προάστεια της πρωτεύουσας από τον ετήσιον κίνδυνον της πλημμύρας. Η έναρξις της εκβαθύνσεως της κοίτης του υποκειμένου εις τακτικάς πλημμύρας χειμάρρου εγένετο εις την περιοχήν του Αγίου Ιωάννου του Ρέντη και η έκτασις των έργων από των τριών γεφυρών μέχρι του Νέου Φαλήρου θα είναι δέκα περίπου χιλιομέτρων. Τα έργα ταύτα είναι τόσον κεφαλαιώδους σημασίας, ώστε είναι καταπληκτικόν πώς δεν είχαν εκτελεσθεί εκ των πρώτων, κατά το παρελθόν. Ημπορεί να λεχθή ότι αι ζημίαι και αι δαπάναι, που προκαλεί κατ' έτος η πλημμύρα εις όλην την περιοχήν από Ρέντη μέχρι Περιστερίου θα εκάλυπταν εις το πολλαπλάσιον το κόστος των έργων. ...

Εφημερίδα "Ελεύθερον Βήμα", 30 Ιανουαρίου 1937